

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/97
Karar Sayısı : 1975/109
Karar Günü : 29.4.1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU: 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı “Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun”un 2. maddesinin (B) bendi hükmünün, Türk Ceza Kanununun 496. maddesi ile sınırlı olarak iptali istenmiştir.

I. OLAY:

Türk Ceza Kanununun, sanıklar hakkında uygulanacak 496. maddesinin yer aldığı 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendinin, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası ile saptanan yöntemlere uyulmadan yasalaştığı Cumhuriyet Savcılığınca ileri sürülmüş; bu sav, Mahkemece de ciddi görülerek söz konusu Yasa hükmünün iptali için, Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Yasanın 27. maddeleri uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar verilmiştir.

III- İTİRAZIN GEREKÇESİ ÖZETİ:

1803 sayılı Af Yasasının 2. maddesinin (B) bendinin, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kuralına aykırı olarak yasalaştığı ileri sürülmüştür.

III- YASA METİNLERİ:

1- İtiraz konusu Yasa kuralı:

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin, itiraz konusu (B) bendi şöyledir:

“B) Türk Ceza Kanununun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 403 ncü maddeleriyle 404, ncü maddesinin 1 nci bendinde ve 406, 407, 414/1, 415, 416/2-3, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 503, 510 ncu maddeleriyle Askeri Ceza Kanununun 131 ve 132 nci maddelerinde gösterilen suçları işleyenler hakkında ilgili maddede öngörülen Devlet zararı önceden ödenmek; tazminat hükümleri ise saklı kalmak şartıyla bu maddenin (A) bendi hükmü uygulanır.”

2- Dayanılan Anayasa kuralı:

Mahkemenin Anayasaya aykırılık gerekçesinde dayanak tutulan Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir.

“Madde 92/5- Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, karma

Esas Sayısı : 1975/97
Karar Sayısı : 1975/109

komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV- İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi, İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca toplanarak aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur.

1- Anayasa Mahkemesinin itirazı incelemeye görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve cezaların affı hakkındaki yasama belgelerinin Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olup olmayacağı sorunu üzerinde durulmuş ve bunların da Anayasaya uygunluk denetimine bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Konu hakkındaki gerekçeler, Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas: 1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararında tümüyle açıklanmış bulunduğundan (Resmî Gazete; gün: 21.1.1975, sayı: 15125), bunların burana yinelenmesine gerek kalmamıştır.

Şu duruma göre bu işe bakmanın Anayasa Mahkemesinin görevi içinde bulunduğu açıktır.

Şahap Arıç ve Halit ZARBUN, bu görüşe katılmamışlardır.

İlk inceleme sonunda:

1- İşin incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğuna Şahap Arıç ve Halit ZARBUN'un karşı oylarıyla ve oy çokluğu ile;

2- Konunun niteliği gözönünde tutularak işin esası hakkındaki incelemenin başka güne bırakılmaksızın sürdürülmesine oybirliği ile;

Karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Mahkeme kararının gerekçesi, iptali istenen yasa ve dayanılan Anayasa Kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve diğer yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- İtiraz eden Mahkemenin kararında uygulanacak yasa kuralının biçim yönünden Anayasaya aykırı olarak yasalaştığı ve bu nedenle iptali gerektiği belirtilmiştir.

15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Yasanın 2. maddesinin (B) bendindeki kural, Türk Ceza Kanununun 414. maddesinin birinci fıkrasıyla sınırlı olarak Anayasa Mahkemesinin 28.11.1974 günlü, Esas: 1974/39, Karar: 1974/51 sayılı kararı ile, Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrasındaki biçim kurallarına aykırı olduğundan ötürü iptal edilmiş ve bu karar 29.1.1975 günlü, 15136 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Esas Sayısı : 1975/97
Karar Sayısı : 1975/109

Şu halde 1803 sayılı yasanın 2. maddesinin (B) bendi için saptanmış bulunan iptal nedeni, burada da geçerlidir. Bu neden, yukarıda gün ve sayısı açıklanan ve yayımlandığı Resmî Gazetenin gün ve sayısı gösterilen Anayasa Mahkemesi Kararında tüm ayrıntıları ile belirtilmiş olduğundan, bunların burada yinelenmesine gerek görülmemiştir.

Nihat O.Açkayalıoğlu, bu sonuca değişik gerekçe ile katılmıştır.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi bu görüşe katılmamışlardır.

2- İptal hükmünün yürürlüğe giriş günü:

Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası ile saptanmış ilkeye göre, özel bir durum zorunlu kılmıyorsa, iptal hükmünün yürürlüğe gecikmeksizin konulması aslıdır. İnceleme konusu olayda da Anayasaya aykırılığı anlaşılmış bir kuralın yürürlüğünü sürdürmesi için bir zorunluluk saptanmamış ve bu nedenle de iptal hükmü için ayrı bir yürürlük günü kararlaştırılmasına gerek görülmemiştir.

Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah Üner ve Nihat O. Akçakayalıoğlu bu görüşe katılmamışlardır.

IV- SONUÇ:

1- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin itiraz konusu yapılan (B) bendindeki kuralın Millet Meclisinde Anayasanın 92. maddesinin beşinci fıkrası hükmüne aykırı olarak oylanmış bulunması nedeniyle biçim yönünden ve Türk Ceza Kanununun 496. maddesi ile sınırlı olarak iptaline, Nihat O. Akçakayalıoğlu'nun değişik gerekçeleriyle ve Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Ahmet Koçak ve Ahmet Salih Çebi nin karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- İşin niteliğine göre Anayasanın değişik 152. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına Şahap Arıç, İhsan Ecemiş, Halit ZARBUN, Abdullah Üner ve Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile;

29.4.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	Şahap ARIÇ
Üye	Üye	Üye
İhsan ECEMİŞ	Halit ZARBUN	Abdullah ÜNER

Üye	Üye	Üye
Ahmet KOÇAK	Şekip ÇOPUROĞLU	Lütfi ÖMERBAŞ
Üye	Üye	Üye
Hasan GÜRSEL	Ahmet Salih ÇEBİ	Şevket MÜFTÜGİL
Üye	Üye	Üye
Adil ESMER	Nihat O.AKÇAKAYALIOĞLU	Ahmet H.BOYACIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesince;

- a) İlk inceleme evresinde görev sorunu tartışılarak, itirazın incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görevine girdiğine;
- b) 1803 sayılı Af Kanununun itiraz konusu maddelerinin biçim yönünden iptaline;
- c) İşin niteliğine göre Anayasanın değişik 152 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği günün ayrıca kararlaştırılmasına yer olmadığına oyçokluğuyla karar verilmiştir. Anayasaya uygun görmediğimden kararın bu kısımlarına katılmıyorum.

Bu konulardaki karşıoylarım; (21 Ocak 1975 gün ve 15125 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan, Anayasa Mahkemesinin 1974/34, 1974/50 sayı ve 20.11.1974 günlü) kararındaki karşıoy yazımın I, II, III nolu bentlerinde tafsilatlı olarak yazdığım karşıoyların prensipleri itibariyle aynı nitelikte olduğundan, bunların burada tekrarına lüzum görülmemiştir.

Esas Sayısı : 1975/97
Karar Sayısı : 1975/109

Açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesinin bu kararının Anayasaya uygun olmadığını bildirdiğim kısımlarına, sözü geçen karşıoy yazımın I, II, III nolu bentlerinde gösterilen nedenlerle karşıyım.

Üye

Şahap ARIÇ

KARŞIOY YAZISI

12.7.1974 günlü ve 14943 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahkememizin 2.7.1974 gün ve 1974/19-31 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu karardaki görüşlerine de katılmıyorum.

Üye

İhsan ECEMİŞ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü ve 15125 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun bu karara da katılmıyorum.

Üye

Halit ZARBUN